

HUUS VAN DE
TAL

CG
TC

Centrum Groninger
Taal & Cultuur

rijksuniversiteit
 groningen

NHL
STENDEN

hogeschool

ectoraat
Meertaligheid
en Geletterdheid

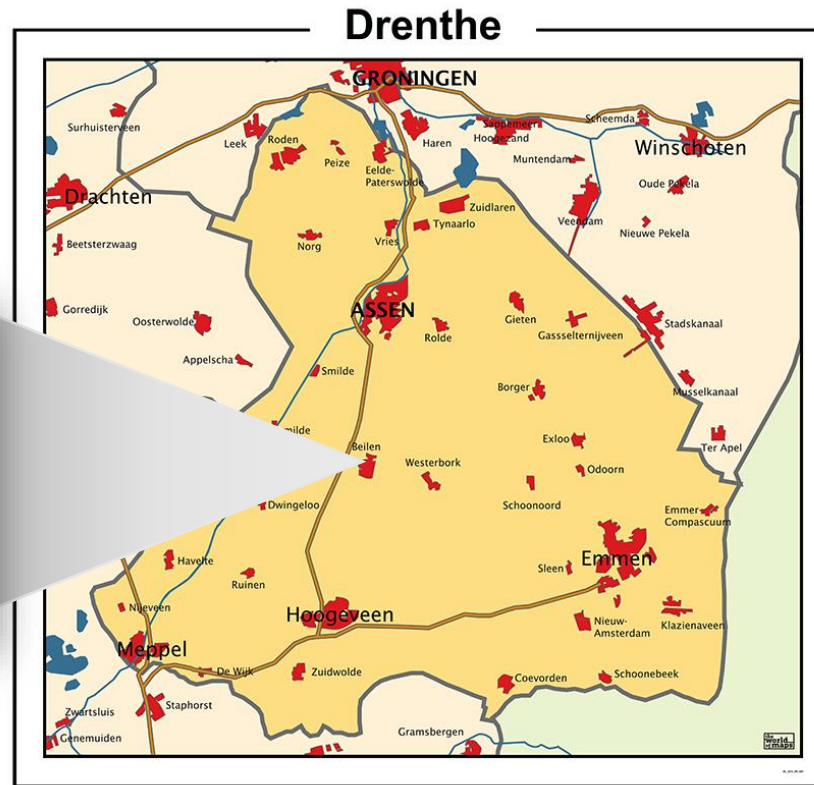
Streektaalsessie

Streektaol in het primair onderwijs

LEVENDE
Talen?

**NEDER
SAKSISCH!**

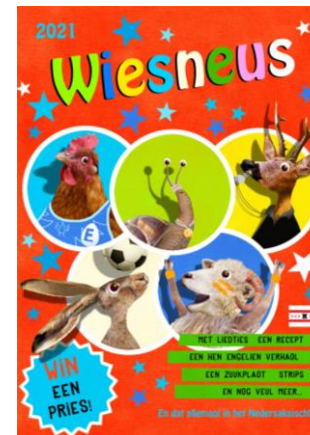
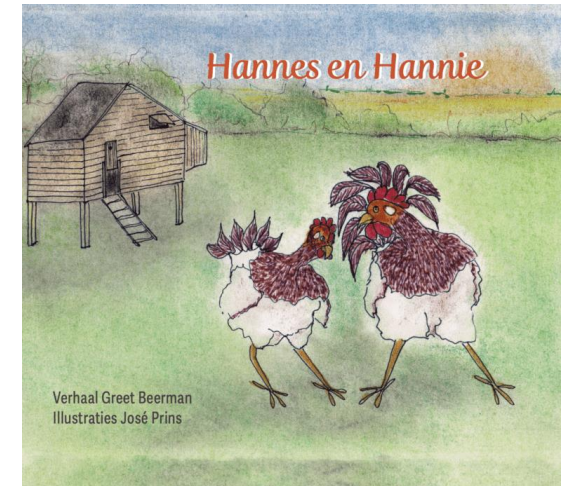
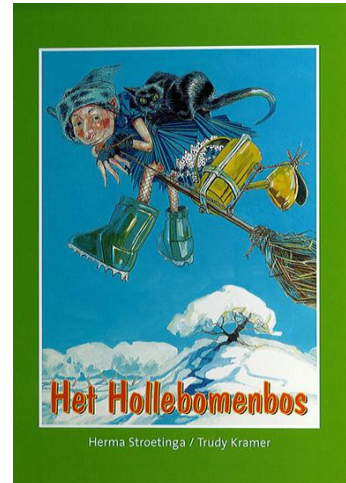
Aangenaam

- Promotie
- Schrieverij
- Wetenschap
- Podiumkunsten
- Onderwijs

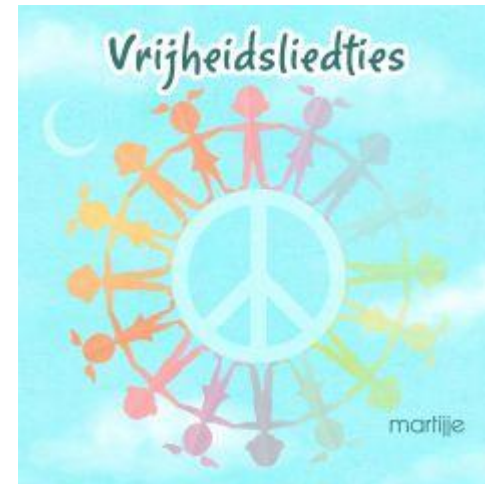
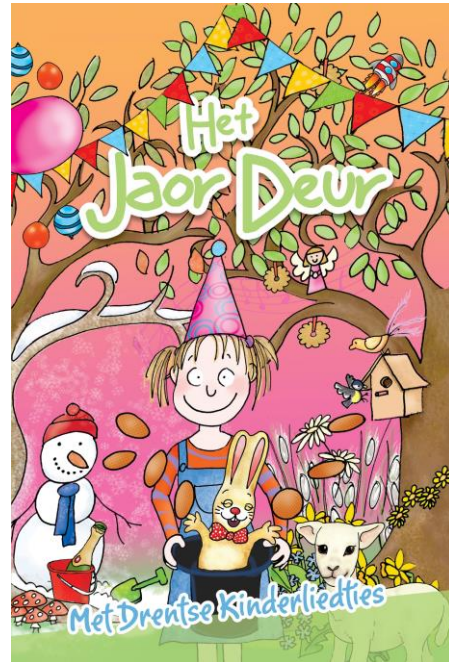
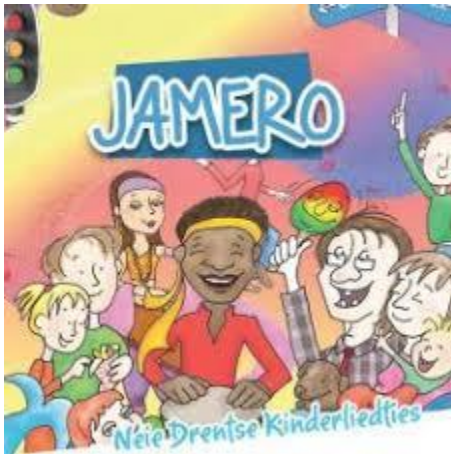
HUUS VAN DE
T.O.L.

Veurlezen

HUUS VAN DE
TAOL

Zingen

HUUS VAN DE
TAL

Drents en Duits in het onderwijs

- Meer waardering voor de streektaal Drents en meer bewustzijn van (het belang van) streektalen
- Verbetering in de taalvaardigheden van leerlingen in het Drents
- Kennis en vaardigheden van leerkrachten met betrekking tot het lesgeven van het Drents vergroten

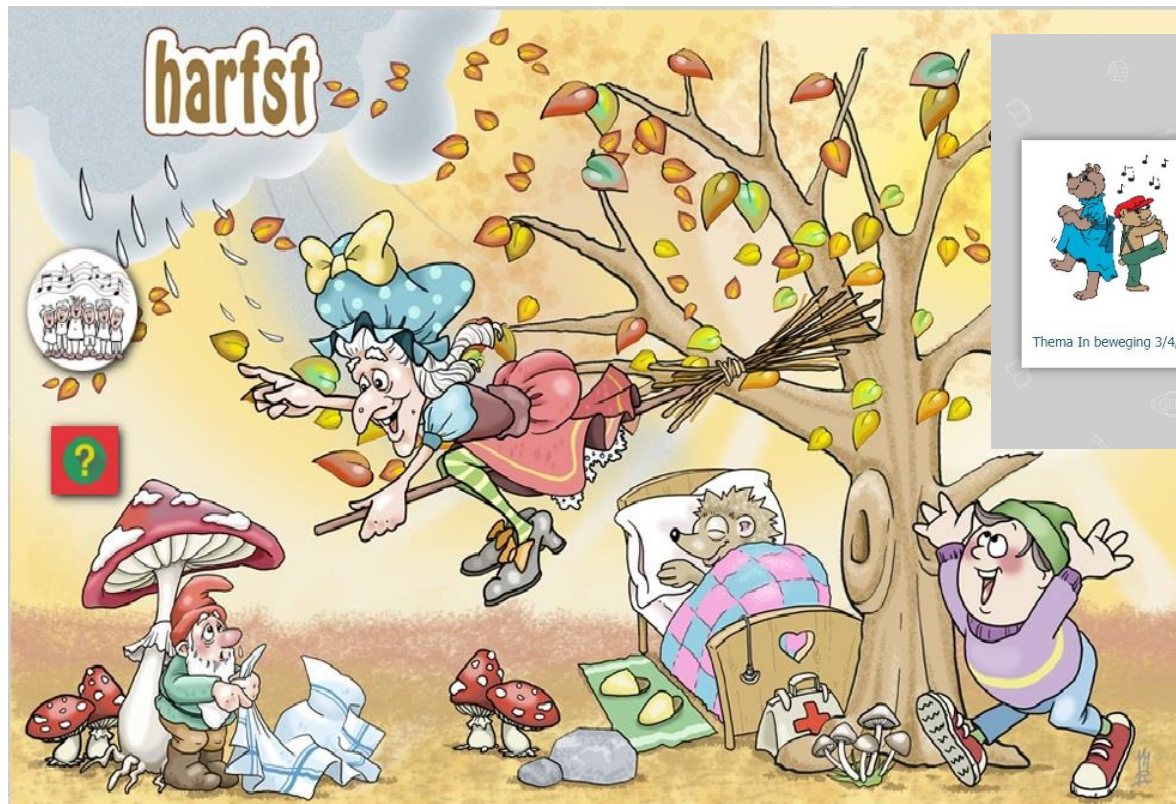
HUUS VAN DE
TAOL

WIESNEUS

Speulenderwies Drents

 <p>Thema's groep 1/2 Drenthe</p>	 <p>Thema's groep 3/4/5 Drenthe</p>	 <p>Thema's groep 6/7/8 Drenthe</p>
 <p>Veur kinder van 1 tot 6 jaor</p>	 <p>Veur kinder van 6 tot 12 jaor</p>	 <p>Veur ousters en juffen, papa's en mama's</p> <p>Veur ouders en lesgevers</p>

- Liedjes
- Verhalen
- Gedichten
- Spelletjes

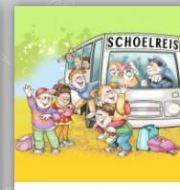
Thema's groep 3/4/5

Thema In beweging 3/4/5

Thema herfst groep 3/4/5

Thema op reis groep 3/4/5

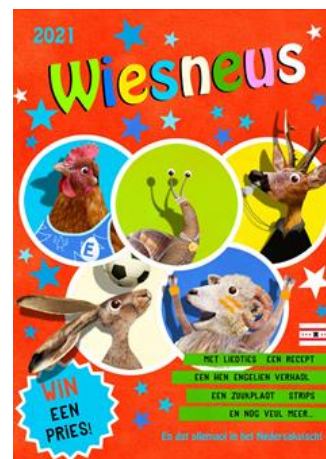
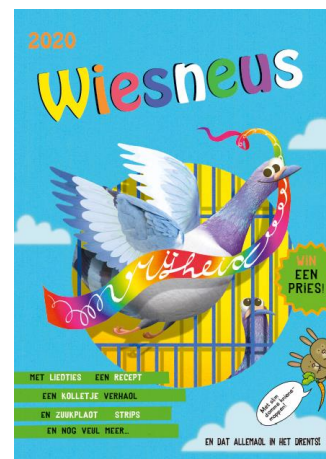
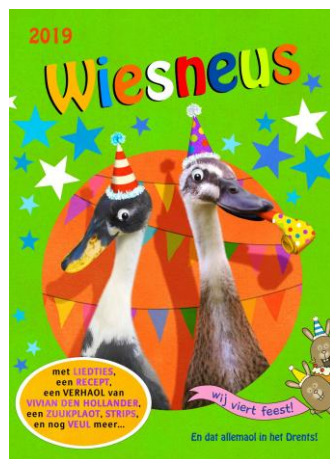
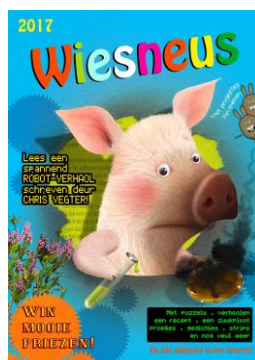
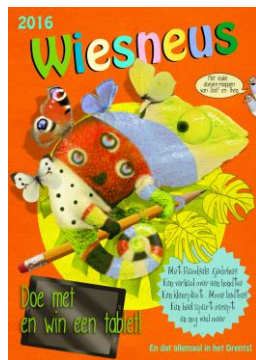

Thema vrijheid groep 3/4/5

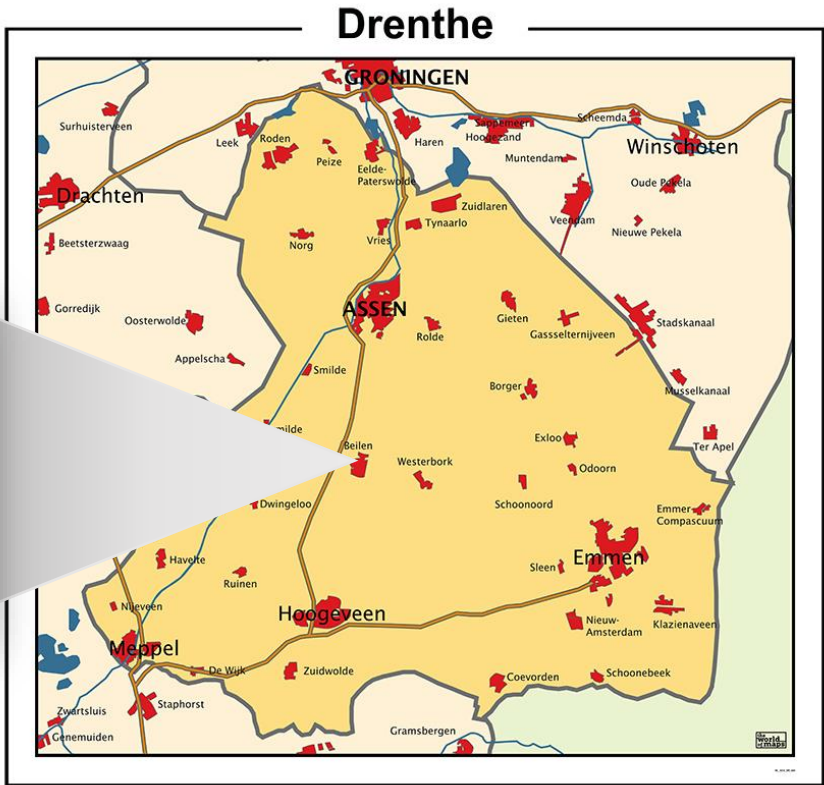
Thema Sinterklaas groep 3/4/5

Wiesneus en wiesneus.nl

HUUS VAN DE
TJOL

arjaalhof@huusvandetaol.nl

info@huusvandetaol.nl

www.huusvandetaol.nl

www.wiesneus.nl

hogeschool

ectoraat
Meertaligheid
en Geletterdheid

Bevordering Drents in het onderwijs

Lesmateriaal ontwikkeld voor het primair onderwijs

Meer waardering voor de streektaal Drents

Meer bewustzijn van (het belang van) streektalen

Verbetering taalvaardigheden Drents bij leerlingen

Kennis en vaardigheden van leerkrachten m.b.t. het lesgeven van Drents vergroten

Doelen

Structuur en begeleiding in didactische mogelijkheden

Ondersteuning in de ontwikkeling van een holistisch taalonderwijsconcept met minder taalscheiding en meer waardering voor alle talen

Behoeften

Studiedagen met wetenschappelijke input en aandacht voor de onderwijspraktijk om het taalaanbod op een duurzame manier te integreren in het curriculum

Kant-en-klaar materiaal voor het lesgeven

WIESNEUS

A screenshot of a lesson plan titled 'Delen van een veugel' (Parts of a bird). The lesson plan includes a list of activities: '1. Deelen van een veugel', '2. The parts of the bird', '3. Deelen van een veugel', and '4. Die Körperteile eines Vogels'. Below the list, there is a section 'In tweetallen:' with three tasks: '1. Kiek goed naar de onderdelen van het lerenpikkerfje.', '2. Luster hoe ze of klinkt aj met de moes op de rondties klinkt.', and '3. Herhaal de woorden zo goed meugelik hardop.' At the bottom right, there is a small image of a yellow and black bird with red circles highlighting its beak and eye.

Lesplannen (met gebruik van **WIESNEUS**)

DRENTS PRENTENBOEK

Categorie	Keuzes
Titel	Drents prentenboek – Drents schilderboek – Drents picturebook
Doelstelling	In deze activiteit maken leerlingen zelf een prentenboek in het Drents. Ze werken samen en verbeteren hun Drentse taalvaardigheid.
Groep(en)	Midden- en bovenbouw
Vak	Taal(en) algemeen Drents (Taal)
Duur	45 minuten
Link met curriculum	Taalbeschouwing
Talen	Drents, Nederlands
Link met FREPA	Bewustwording van eigen talen en de talen in de omgeving Kennis over talen in Drenthe
Vaardigheden	Luisteren, lezen, spreken, schrijven
Theoretische onderbouwing	Taalbewustzijn/language awareness, taalvergelijking

Beschrijving activiteit

Stap 1 – Bestaand prentenboek voorlezen

Kies een Drents prentenboek (zie materialen) en lees deze voor aan de leerlingen (of speel de audio bij het boek af). Laat hierbij ook duidelijk de prenten zien. Bespreek na het voorlezen waar het verhaal over ging. Breng hierbij ook naar voren dat de leerlingen het verhaal ook kunnen begrijpen door de combinatie van de prenten en de zinnen, ook al kennen zij de taal misschien niet.

Stap 2 – Uitleg opdracht

De leerlingen gaan nu zelf een prentenboek in het Drents maken. Verdeel de klas in groepjes, waarbij elk groepje minimaal één leerling heeft die Drents spreekt. De leerlingen volgen deze stappen om het prentenboek te maken:

1. Kies een onderwerp.
2. Bedenk gebeurtenissen voor het verhaal.
- Schrijf de gebeurtenissen in steekwoorden op.
3. Bedenk een hoofdpersoon en een omgeving/achtergrond.
- Wie is de hoofdpersoon?
- Hoe ziet de hoofdpersoon eruit?
- Waar speelt het verhaal zich af?
4. Teken de prenten en schrijf hier steeds het verhaal in het Drents naast.
- Maak eerst schetsen voordat je de prenten maakt.

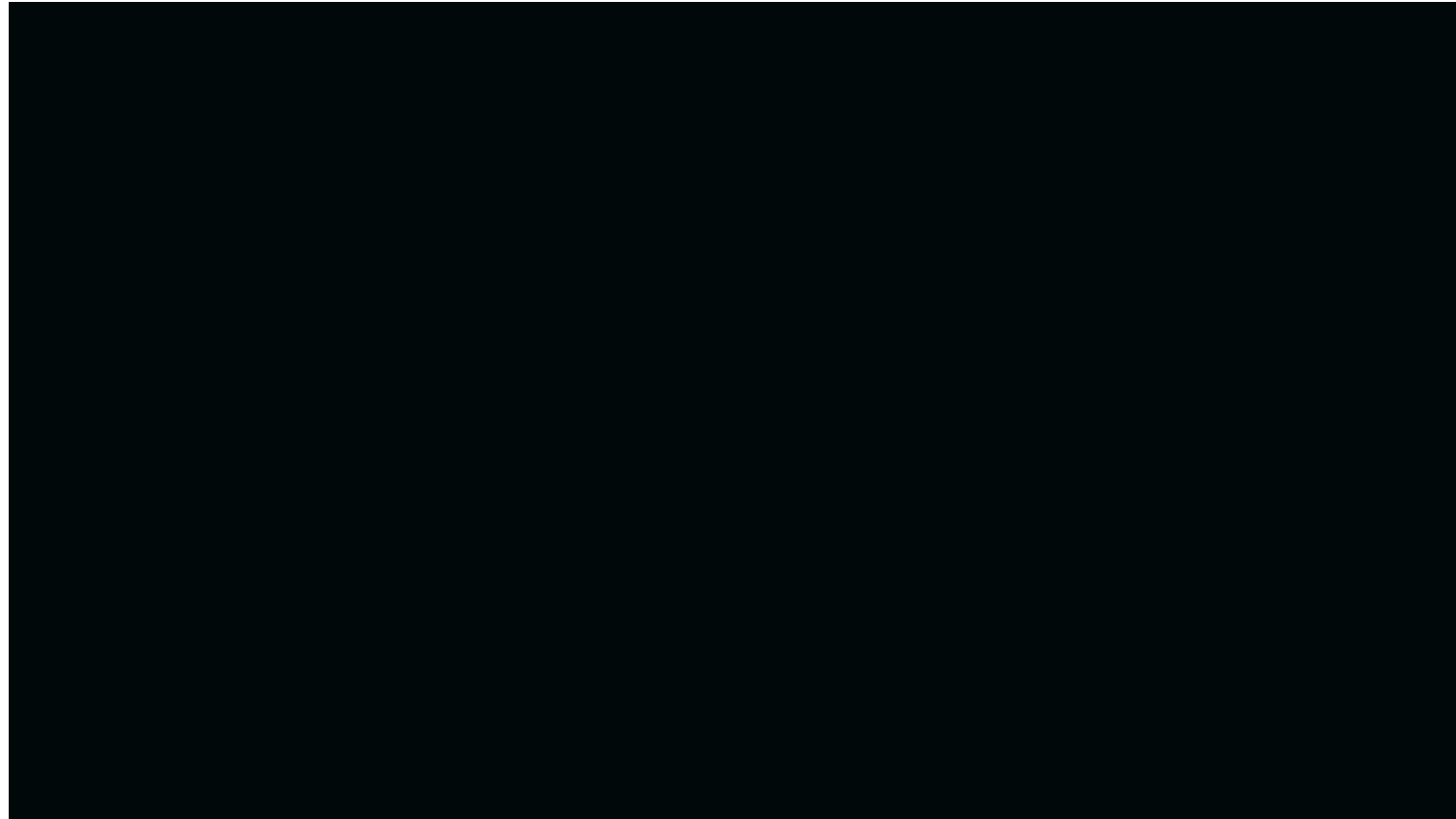
De leerlingen kunnen ook de prentenboeken op www.wiesneus.nl als inspiratie gebruiken.

Stap 3 – Afsluiting

De leerlingen presenteren hun zelfgemaakte prentenboek in het Nederlands of Drents. Ze lezen het prentenboek voor in het Drents. Begrijpen de andere leerlingen waar het verhaal over gaat?

Filmpjes voor leerkrachten

Digitale leeromgeving eDenD

Wie Groep 5-7

Wat Thema's natuur (vogels) en techniek (bruggen)

Talen Nederlands, Engels, Drents en Duits

The screenshot shows the eDenD digital learning environment interface. At the top, there is a navigation bar with a hamburger menu icon, the text "Lessen met type '3m Drents en Duits'", a search icon, and a user profile icon labeled "LN". Below the navigation bar, there is a sidebar on the left with the heading "Projecten" and the sub-heading "Mijn projecten". The main content area displays two project cards. The first card, titled "Natuur - Vogels (Drents en Duits)", features a cartoon owl wearing glasses. The second card, titled "Techniek - Bruggen (Drents en Duits)", features a photograph of the Golden Gate Bridge. Below these cards, a dark overlay displays the selected project "Natuur - Vogels (Drents en Duits)" with the owl icon and two buttons: "Open" and "Zet klaar om les mee te geven (toewijzen)".

Principes eDenD

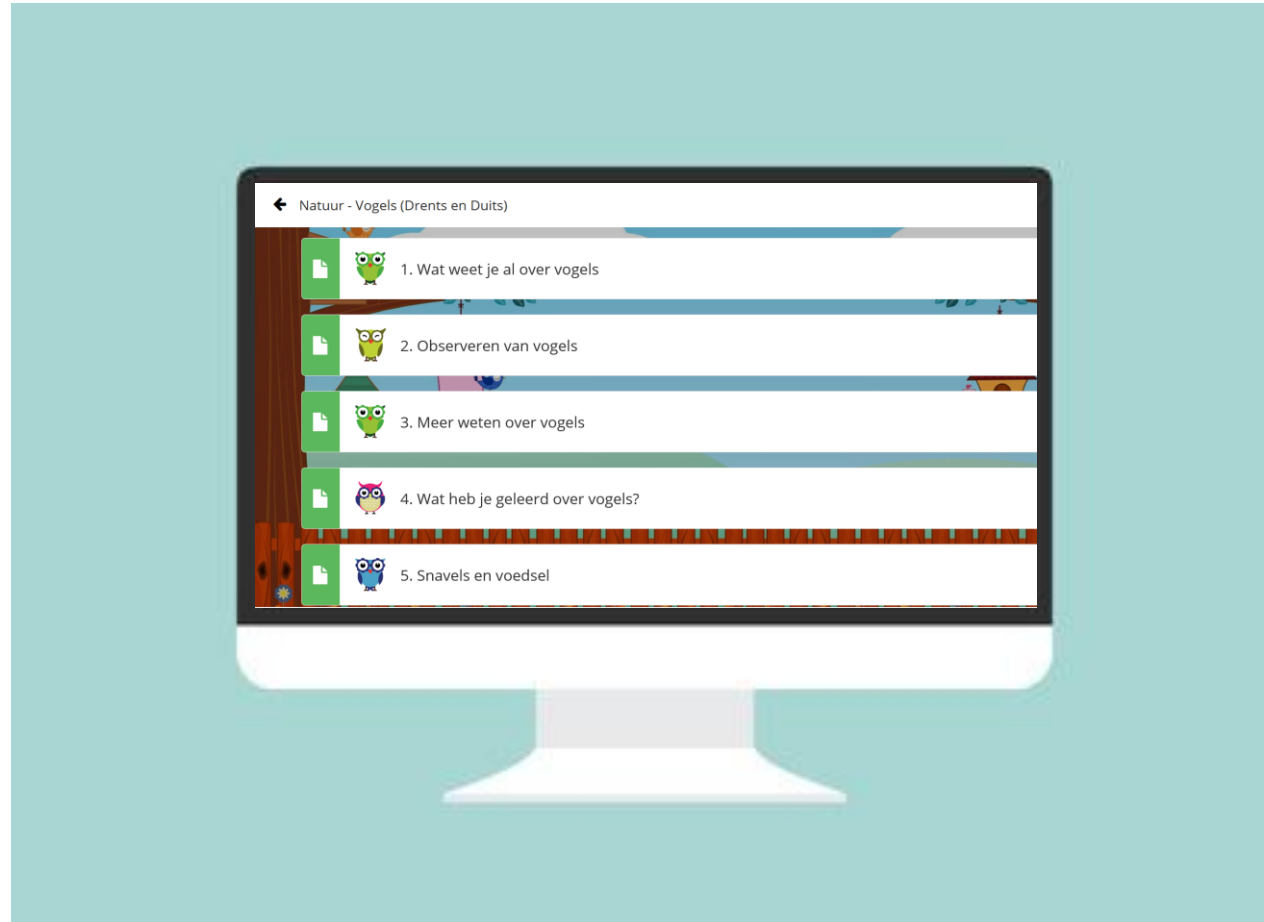
- 1) Onderzoekend en ontwerpnd leren
  - Problemen oplossen, onderzoeken, samenwerken
- 2) Content and language integrated learning (CLIL)
  - Moeilijke informatie in andere talen beschikbaar
  - Opdrachten met talige hulp (woordenschat) of waar taal centraal staat (spreken/luisteren)
- 3) Multimodaal
- 4) Differentiatie
  - Eigen tempo aanhouden, teruggaan naar eerdere opdrachten
  - Extra instructie of juist verdieping mogelijk
- 5) Scaffolding
  - Complexiteit van opdrachten en taal loopt op, net als gevraagde vaardigheden en zelfstandigheid

Digitale leeromgeving eDenD

Waar vind je het materiaal?

Op onze website:

<https://buurenstreektaalonderwijs.com/producten/>

En het YouTube-kanaal Lectoraat Meertaligheid & Geletterdheid

Vragen?

Van Old naar Jong

Raoul Buurke

Centrum Groninger
Taal & Cultuur

**rijksuniversiteit
groningen**

Dialectverlies

- Steeds minder mensen spreken Gronings
  - Vooral weinig jongeren spreken nog dialect
- Taal (Nedersaksisch) is cultureel erfgoed
  - Taal is identiteit
  - Op nationaal en Europees niveau beschermd
  - Het Groningse dialect dus ook

Wat doen we ermee?

- Van Old naar Jong
  - Onder leiding van prof. dr. Martijn Wieling
  - In samenwerking met CGTC en dorpsbelangen
- Input komt uit de provincie
  - Woorden
    - Bragel, kopstubber, scheuvels, ...
  - Korte verhalen
- Kinderen leren Gronings met mobiele app

De input

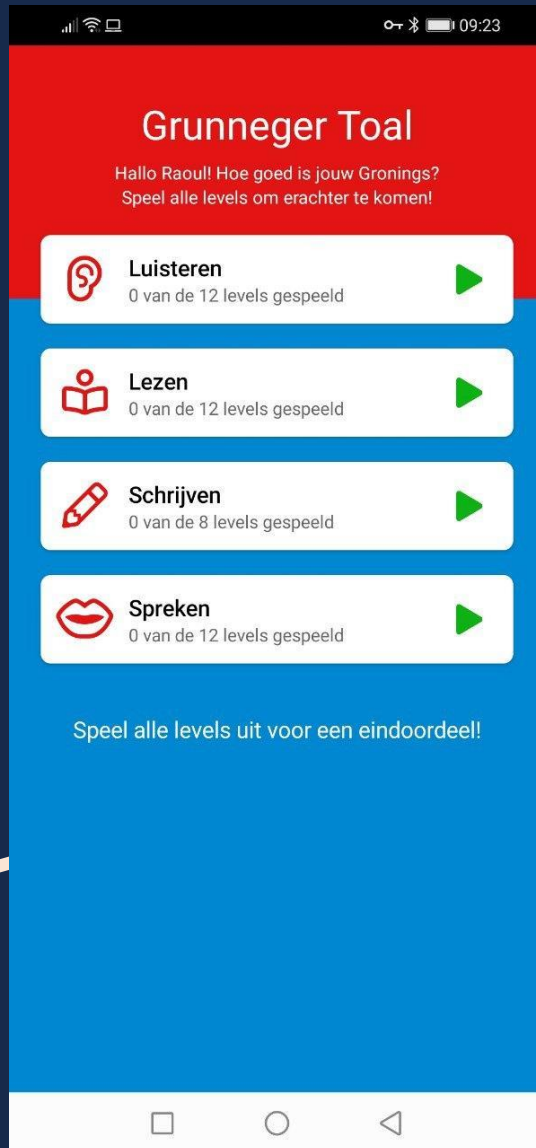
- Welke woorden willen sprekers doorgeven?
- Locaties waar we geweest zijn
  - Zandeweer
  - Doodstil
  - Eppenhuisen
  - Roodeschool
  - Leermens
- Nog 15 te gaan...

Maar ja, COVID...

- Verzamelen van input staat stil
- Nevenprojecten
  - Tekst-naar-spraakstelsel voor het Gronings
  - Lesprogramma Gronings op basisscholen
- Waarschijnlijk weer vanaf september 2021 verder

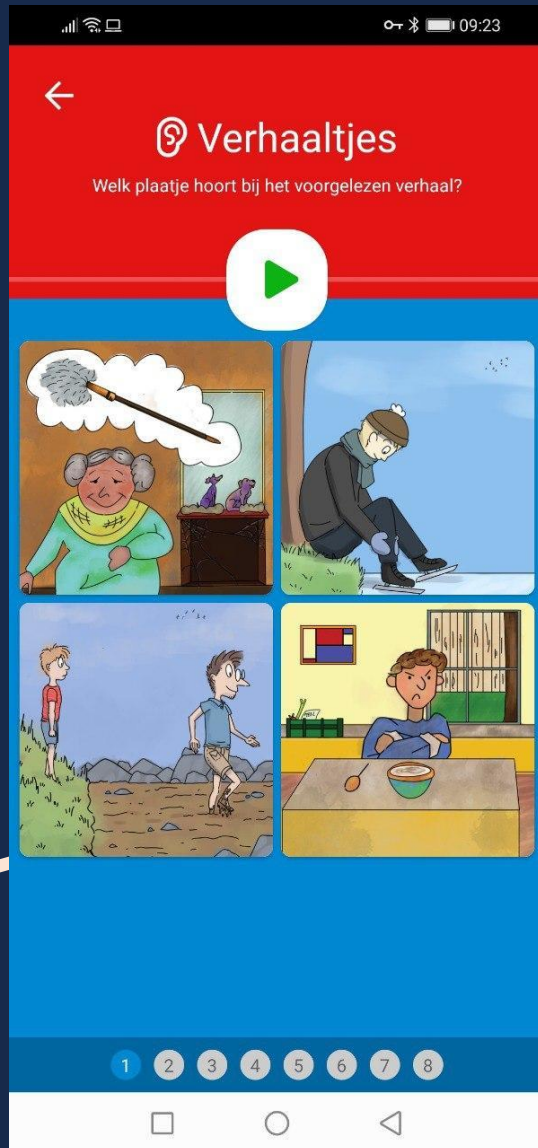

De mobiele app

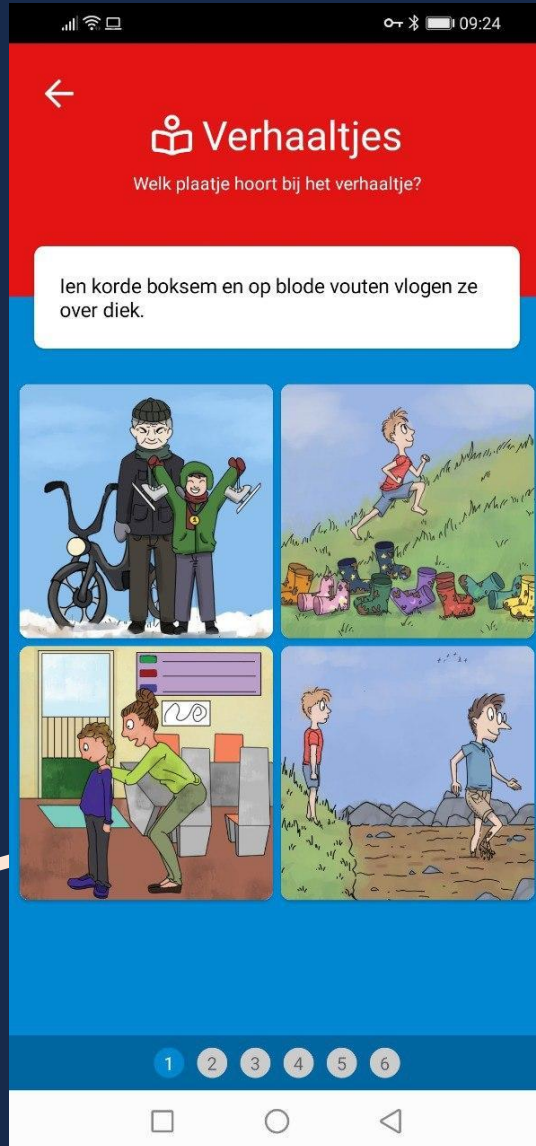
- Luisteren
- Lezen
- Schrijven
- Spreken

De mobiele app

- Luisteren
- Lezen
- Schrijven
- Spreken

De mobiele app

- Luisteren
- Lezen
- Schrijven
- Spreken

De mobiele app

- Luisteren
- Lezen
- Schrijven
- Spreken

De mobiele app

- Luisteren
- Lezen
- Schrijven
- Spreeken

Vragen?

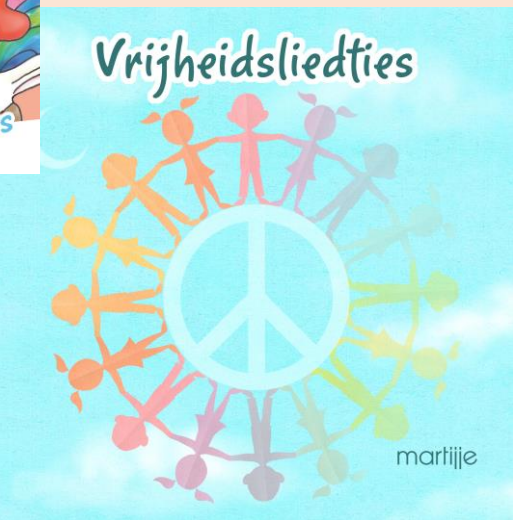
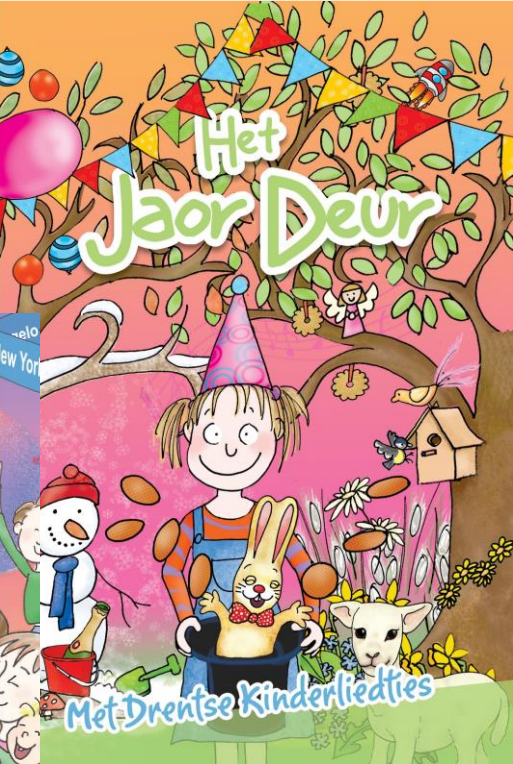
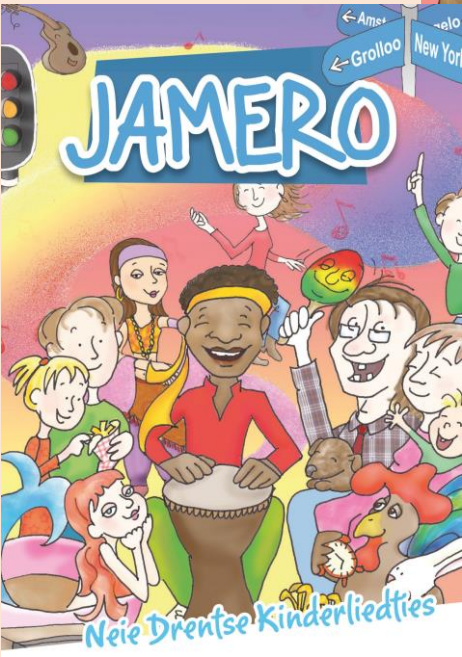
Martijje Lubbers

Zangeres, liedjesschrijfster

Projectmedewerker NHL Stenden

Pabo Emmen Drents & Duits

Streektaal op de basisschool en de
pabo

Streektaal door muziek

2011 - Jamero

16 neie Drentse kinderliedties veur op school en thoes

2016 - Het Jaor Deur Met Drentse Kinderliedties

20 neie Drentse kinderliedties veur alle feestelijke gelegenheden in een jaor

2020 - Vrijheidsliedties

4 neie liedties veur kinder over de vrijheid

Alles op Wiesneus.nl , Spotify, iTunes, Youtube, etc

Streektaal en muziek

Muzieklessen Drentse liedjes met voertaal Nederlands of Drents

Uitgangspunt: liedjes aanleren en samen zingen
spelenderwijs Drents
muzikale vorming en taal/erfgoed
twee vliegen in één klap: muziek en Drents

Doelgroepen: **basisschoolkinderen** – lied aanleren, muzikale vorming, vorming Drentse taal
Pabostudenten – repertoire uitbreiding, inspiratie
leerkrachten – repertoire uitbreiding, inspiratie

Liedjes aanleren in de klas

Aanleermethode volgens een 'normale' muziekles (oa met Prowise Presenter)

- Gericht luisteren met luistervragen / quiz
- Aanleren in stapjes, weggeefmethode
- Samen zingen / in groepen zingen
- Extraatjes zoals spelletjes, woorden behandelen, zoekplaat, taalvergelijking
- Extraatjes zoals instrumenten, meerstemmigheid, canon, muzikale vorming

The screenshot shows a Prowise Presenter window with a presentation slide. The slide features a colorful illustration of a girl in a party hat, a snowman, a rabbit, and a dog under a tree decorated with bunting. The text on the slide includes:

Makers van de Prowise Presentaties bij liedjespakket Het Jaor Deur:
www.marinusscholten.nl
www.martijje.nl

- Lied aanleren
- Lied begeleiden (bodiesounds, instrumenten)
- Ritmekaarten 4/4 maat
- Melodie (boomwhackers, staafspelen)
- Drentse woordzoeker
- Drentse dingegies

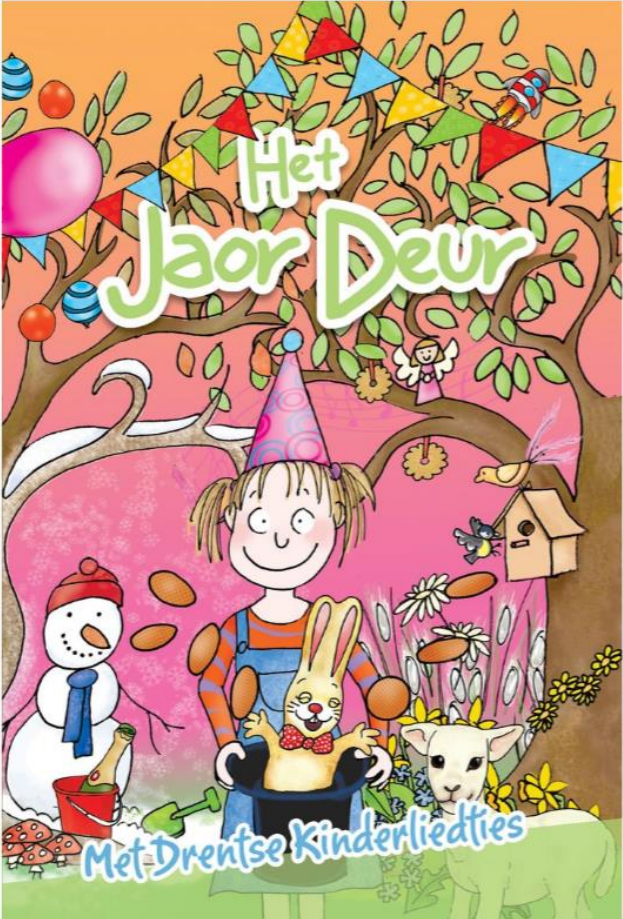
WIESNEUS

Liedjes aanleren in de klas

Kleuren Van Het Seizoen def

Prowise

Kleuren Van Het Seizoen def
100%

Makers van de Prowise Presentaties
bij liedjespakket Het Jaor Deur:
www.marinusscholten.nl
www.martije.nl

- Lied aanleren
- Lied begeleiden (bodysounds, instrumenten)
- Ritmekaarten 4/4 maat
- Melodie (boomwhackers, staafspelen)
- Drentse woordzoeker
- Drentse dingegies

WIESNEUS

1

Liedjes aanleren in de klas

https://presenter10.prowise.com

Kleuren Van Het Seizoen def

Prowise

De allermooiste kleuren zie je elk seizoen
Rood geel blauw en groen
De allermooiste kleuren zie je elk seizoen
De allermooiste kleuren zie je elk seizoen

zang karaoke

3

Visie/Ervaring

Pabostudenten/leerkrachten:

- Horen zingen is zelf zingen - Er gaat niets boven een zelf zingende leerkracht! Voorbeeldfunctie
- Doen, doen en nog eens doen - Voel je stem & krijg de taal in je oren & systeem.
- Makkelijk materiaal – Geen Youtube maar een echte muziekles. Zonder al te grote drempels.

Kinderen:

- Taalvergelijking > flexibiliteit en spelelement.
- Muziek = makkelijk middel, alles beklift met muziek.
- streektaal = teruggrijpen naar afkomst & familie, wortels, eigenheid, humor = zelfvertrouwen

Materiaal en inspiratie

Materiaal via:

wiesneus.nl

Schlauberger.nl (duits materiaal)

Prowise (lessen via links op www.martijje.nl/kinderliedjes)

www.youtube.com/martijje (afspeellijst kinderliedjes)

www.meertaligheidinhetonderwijs.nl

Meer informatie of deelnemen?

- Drents (& Duits) in het onderwijs

<https://buurenstreektaalonderwijs.com/>
drentsenduits@nhlstenden.com

- Dialectonderzoek of –evenementen, bijvoorbeeld woordwaark

CGTC/Spraaklab Groningen/Martijn Wieling

<https://cgtc.nl/over-woordwaark/>
info@cgtc.nl/m.b.wieling@rug.nl

Meertalige Lesdag

Ochtendprogramma voor groep 1 t/m 8

hogeschool

ectoraat
Meertaligheid
en Geletterdheid

Vanaf april!

Lekker opwarmen met een liedje in meerdere talen

Taalbewustzijn

Voorlezen, taalportret, taalboom

Taalvergelijking

Spelletjes, woordenquiz, taalfamilies

Immersie

Als afsluiting een liedje in meerdere talen leren

Wil je dit ook in jouw klas? Mail naar drentsenduits@nhlstenden.com

Willemijn Zwart

Voorzitter Levende Talen Nedersaksisch
Nedersaksisch@levendetalen.nl

Directeur Komvoor
w.zwart@komvoor.nl
www.komvoor.nl
06-30261186

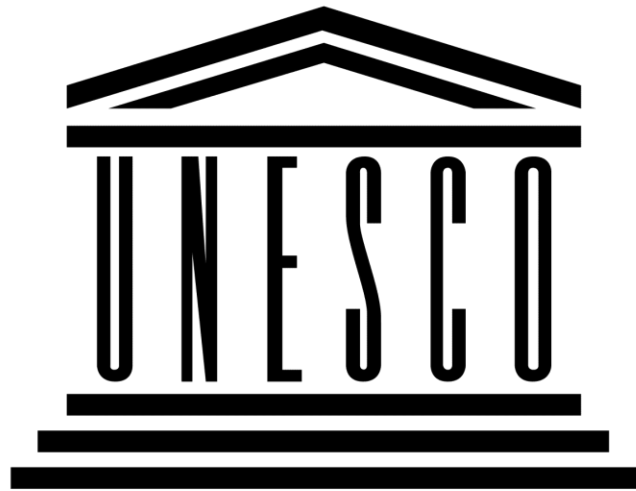

Taalbeleid

- Internationaal (UNESCO)
- Europees (Raad van Europa)
- Nationaal (wetgeving)
- Regionaal/provinciaal
- Onderwijskoepel
- School
- Klas
- Leerkracht

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

UNESCO

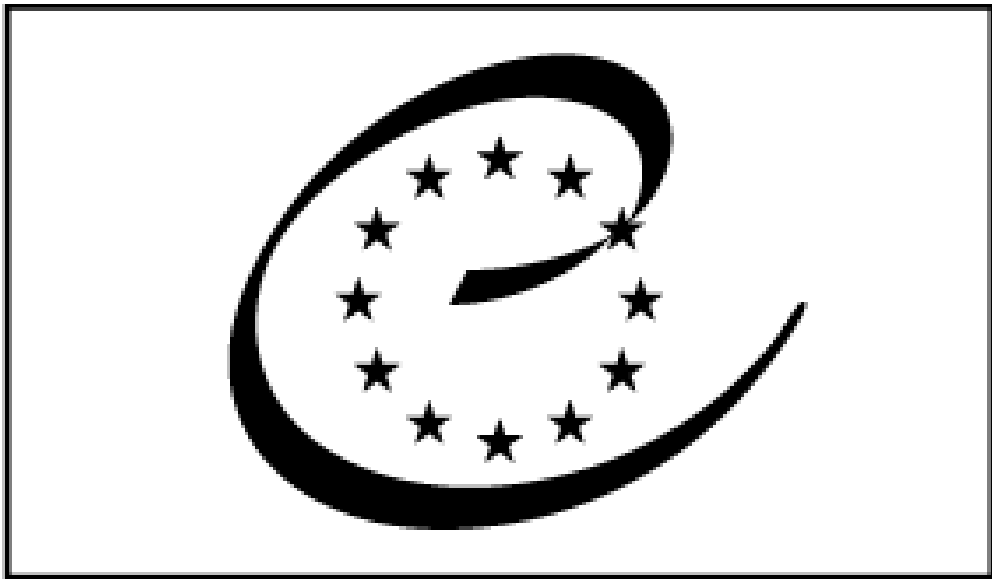
Drietaligheidsformule

Onderwijs kinderen:

1. De landstaal
2. Een internationale taal
3. De regionale taal

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Raad van Europa

Europees Handvest voor de regionale talen en talen van minderheden, ondertekend door Nederland.

Erkende talen: Fries, Limburgs, Nedersaksisch, Jifisch, Romanesk

Europees Handvest voor regionale talen of talen van minderheden

Een stem voor regionale en minderheidstalen

Handvest

Aanbod voor onderwijs

- Voorschoolse educatie
- Basisschool
- Voortgezet onderwijs
- Beroepsonderwijs
- Academisch onderwijs
- Leven lang ontwikkelen

Wet op het PO

“Het onderwijs wordt gegeven in het Nederlands. Daar waar naast de Nederlandse taal, de Friese taal of een streektaal in levend gebruik is, kan de Friese taal of de streektaal mede als voertaal bij het onderwijs worden gebruikt.” (art 9 lid 13)

Inrichtingsbesluit WVO

Het vrije deel van elk profiel in het gymnasium en atheneum / in het havo kan omvatten: door het bevoegd gezag vast te stellen vakken en andere programma-onderdelen. (art 26b.7d en 26c.6d)

(NB deze notie ontbreekt in het deel over de verschillende vmbo-programma's)

Regionaal / provinciaal

Sommige provincies (Groningen, Drenthe) hebben een standaardspelling voor het Nedersaksisch in de desbetreffende provincie provinciaal vastgesteld – deze is onderling verschillend.

Schoolniveau

Internationale en nationale wet- en regelgeving vindt zeer beperkt zijn weerslag in taalbeleid.

Helaas..

Individuele klas en leraar

Grote verschillen in gevoerd 'beleid' ten aanzien van talige diversiteit en regionale talen.

Zie je dit ook graag anders?

Help ons leraren professionaliseren
en taalbeleid verbeteren; word lid
van Levende Talen Nedersaksisch.

www.levendetalen.nl

nedersaksisch@levendetalen.nl

LEVENDE
Talen?

NEDER
SAKSISCH!

Willemijn Zwart

w.zwart@komvoor.nl

www.komvoor.nl

06-30261186

Zelf meer leren? Streektaalestafette '21

Maandag 25 oktober, 16:00-19:00 in **Assen**

Dinsdag 26 oktober, van 16:00 tot 19:00 in **Steenwijk**

Woensdag 27 oktober, van 16:00 tot 19:00 in **Nijverdalen**
(Memory Museum)

Donderdag 28 oktober, van 16:00 tot 19:00 in
Doetinchem (Openbare Bibliotheek)

Deelname is gratis voor leden.

Geen lid? Voor 20,- ben je welkom, eet je mee en ontvang je een scholingscertificaat (2,5 SLU) & goodiebag.

LEVENDE
Talen?

NEDER
SAKSISCH!

Aanmelden kan **tot 1 oktober 2021**

Mail hiervoor even naar
nedersaksisch@levendetalen.nl

En we houden je op de hoogte!